

برنامه درسی در دوره متوسطه

(رشته علوم تربیتی)

www.ketab.ir

دکتر مهران فرج‌اللهی دکتر سعید طالبی

سرشناسه : فرج‌اللهی، مهران، ۱۳۳۹ -

عنوان و نام پدید آور : برنامه درسی در دوره متوسطه / مهران فرج‌اللهی، سعید طالبی.

مشخصات نشر : تهران: دانشگاه پیام‌نور، ۱۳۹۳.

مشخصات ظاهری : هشت، ۲۴۷ ص.

فروست : دانشگاه پیام نور، ۲۱۳۲. گروه علوم تربیتی، ۱/۱۵۳

شابک : 7 - 0179 - 14 - 964 - 978

وضعیت فهرست نویسی : فیا.

یادداشت : کتابنامه: ص. ۲۳۹ - ۲۴۷.

موضوع : آموزش متوسطه - برنامه‌های درسی - آموزش برنامه‌ای.

موضوع : آموزش متوسطه - برنامه‌های درسی - آزمون‌ها و تمرین‌ها (عالی).

موضوع : برنامه‌ریزی آموزشی - آموزش برنامه‌ای.

موضوع : برنامه‌ریزی آموزشی - آزمون‌ها و تمرین‌ها (عالی).

شناسه افزوده : طالبی، سعید، ۱۳۵۸ -

شناسه افزوده : دانشگاه پیام نور

رده بندی کنگره : LB۱۶۲۸/ف۴۰۳۹۳

رده بندی دیویی : ۳۷۳۹/۱۹

شماره کتابشناسی ملی : ۳۷۵۸۷۴۷

برنامه درسی در دوره متوسطه

مؤلفان: دکتر مهران فرج‌اللهی - دکتر سعید طالبی

ویراستار علمی: دکتر محمد رضا سمدی

تهیه و تولید: مدیریت تولید محتوا و تجهیزات آموزشی

لیتوگرافی، چاپ و صحافی: مرکز چاپ و انتشارات دانشگاه پیام‌نور

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

نوبت و تاریخ چاپ: چاپ اول اسفند ۱۳۹۳

شابک: ۷ - ۰۱۷۹ - ۱۴ - ۹۶۴ - ۹۷۸

ISBN: 978 - 964 - 14 - 0179 - 7

فروش این کتاب فقط از طریق نمایندگی‌های دانشگاه پیام نور مجاز می باشد و فروش

آن در سایر مراکز فروش کتاب موجب تعقیب قانونی فروشنده خواهد گردید

(کلیه حقوق مادی و معنوی این اثر محفوظ و متعلق به دانشگاه پیام نور است. تولید، کپی یا خلاصه‌برداری، نشر و ترجمه، چاپ، افست، توزیع گسترده، تهیه CD و ... این اثر یا بخشی از آن متن، طرح پست و روی جلد و... بدون اخذ مجوز کتبی از مرکز چاپ و توزیع دانشگاه خلاف مقررات و تعرض به حقوق مادی و معنوی دانشگاه است. متخلفین وفق قانون حمایت از مولفان و مصنفان و هنرمندان دارای مسئولیت حقوقی و کیفری بوده و تحت پیگرد قرار می گیرند.)

قیمت: ۶۴۰۰۰ ریال

امروزه کتاب‌خوانی و علم‌آموزی، نه تنها یک وظیفه‌ی ملی، که یک واجب دینی است.

مقام معظم رهبری

در عصر حاضر یکی از شاخصه‌های ارزیابی رشد، توسعه و پیشرفت فرهنگی هر کشوری میزان تولید کتاب، مطالعه و کتاب‌خوانی مردم آن مرز و بوم است. ایران اسلامی نیز از دیرباز تاکنون با داشتن تمدنی چند هزارساله و مراکز متعدد علمی، فرهنگی، کتابخانه‌های معتبر، علما و دانشمندان بزرگ با آثار ارزشمند تاریخی، سرآمد دولت‌ها و ملت‌های دیگر بوده و در عرصه‌ی فرهنگ و تمدن جهانی به‌سان خورشیدی تابناک همچنان می‌درخشد و با فرزندان نیک‌نهاد خویش هنرنمایی می‌کند. چه کسی است که در دنیا با دانشمندان فرزانه و نام‌آور ایرانی همچون ابوعلی سینا، ابوریحان بیرونی، فارابی، خوارزمی و ... همچنین شاعران برجسته‌ای نظیر فردوسی، سعدی، مولوی، حافظ و ... آشنا نباشد و در مقابل عظمت آنها سر تعظیم فرود نیاورد. تمامی این افتخارات ارزشمند، برگرفته از میزان عشق و علاقه فراوان ملت ما به فراگیری علم و دانش از طریق خواندن و مطالعه منابع و کتاب‌های گوناگون است. به شکرانه‌ی الهی، تاریخ و گذشته ما، همیشه درخشان و پربار است. ولی اکنون در این زمینه در چه جایگاهی قرار داریم؟ آمار و ارقام ارائه‌شده از سوی مجامع و سازمان‌های فرهنگی در مورد سرانه‌ی مطالعه‌ی هر ایرانی، برایمان چندان امیدوارکننده نمی‌باشد و رهبر معظم انقلاب اسلامی نیز از این وضعیت بارها اظهار کله و ناخشنودی نموده‌اند.

کتاب، دروازه‌ای به سوی گستره‌ی دانش و معرفت است و کتاب‌خوب، یکی از بهترین ابزارهای کمال بشری است. همه‌ی دستاوردهای بشر در سراسر عمر جهان، تا آنجا که قابل کتابت بوده است، در میان دست‌نوشته‌هایی است که انسان‌ها پدید آورده و می‌آورند. در این مجموعه‌ی بی‌نظیر، تعالیم الهی، درس‌های پیامبران به بشر، و همچنین علوم مختلفی است که سعادت بشر بدون آگاهی از آنها امکان‌پذیر نیست. کسی که با دنیای زیبا و زندگی‌بخش کتاب ارتباط ندارد بی‌شک از مهم‌ترین دستاورد انسانی و نیز از بیشترین معارف الهی و بشری محروم است. با این دیدگاه، به‌روشنی می‌توان ارزش و مفهوم رمزی عمیق در این حقیقت تاریخی را دریافت که اولین خطاب خداوند متعال به پیامبر گرامی اسلام (ص) این است که «بخوان!» و در اولین

سوره‌ای که بر آن فرستاده‌ی عظیم‌الشان خداوند، فرود آمده، نام «قلم» به تجلیل یاد شده است: «اقْرَأْ وَ رَبُّكَ الْأَكْرَمُ. الَّذِي عَلَّمَ بِالْقَلَمِ» در اهمیت عنصر کتاب برای تکامل جامعه‌ی انسانی، همین بس که تمامی ادیان آسمانی و رجال بزرگ تاریخ بشری، از طریق کتاب جاودانه مانده‌اند.

دانشگاه پیام‌نور با گستره‌ی جغرافیایی ایران شمول خود با هدف آموزش برای همه، همه‌جا و همه‌وقت، به‌عنوان دانشگاهی کتاب‌محور در نظام آموزش عالی کشورمان، افتخار دارد جایگاه اندیشه‌سازی و خردورزی بخش عظیمی از جوانان جویای علم این مرز و بوم باشد. تلاش فراوانی در ایام طولانی فعالیت این دانشگاه انجام پذیرفته تا با بهره‌گیری از تجربه‌های گرانقدر استادان و صاحب‌نظران برجسته کشورمان، کتاب‌ها و منابع آموزشی درسی شاخص و خودآموز تولید شود. در آینده هم، این مهم با هدف ارتقای سطح علمی، روزآمدی و توجه بیشتر به نیازهای مخاطبان دانشگاه پیام‌نور با جدیت ادامه خواهد داشت. به‌طور قطع استفاده از نظرات استادان، صاحب‌نظران و دانشجویان محترم، ما را در انجام این وظیفه‌ی مهم و خطیر یاری‌رسان خواهد بود. پیشاپیش از تمامی عزیزانی که با نقد، تصحیح و پیشنهادهای خود ما را در انجام این وظیفه‌ی خطیر یاری می‌رسانند، سپاسگزاری می‌نماییم. لازم است از تمامی اندیشمندانی که تاکنون دانشگاه پیام‌نور را منزلت‌گاه اندیشه‌سازی خود دانسته و ما را در تولید کتاب و محتوای آموزشی درسی یاری نموده‌اند، صمیمانه قدردانی گردد. موفقیت و بهروزی تمامی دانشجویان و دانش‌پژوهان عزیز آرزوی همیشگی ما است.

دانشگاه پیام‌نور

فهرست مطالب

۱	فصل اول: برنامه درسی
۱	هدف‌های یادگیری
۱	۱-۱- مقدمه
۳	۱-۲- دوره متوسطه
۶	۱-۳- برنامه درسی دوره متوسطه
۷	۱-۳-۱- برنامه درسی رسمی
۸	۱-۳-۲- برنامه درسی اجرایی یا عملیاتی
۱۰	۱-۳-۳- برنامه درسی پوچ
۱۰	۱-۳-۴- برنامه درسی فوق برنامه
۱۱	۱-۴- عناصر برنامه درسی متوسطه
۱۲	۱-۴-۱- مقاصد و اهداف
۱۹	۱-۴-۲- محتوا
۲۳	۱-۴-۳- فعالیت‌های یادگیری
۲۳	۱-۴-۴- روش تدریس
۲۵	۱-۴-۵- تکنولوژی آموزشی
۲۸	۱-۴-۶- مکان و زمان
۲۹	۱-۴-۷- سنجش و ارزشیابی
۳۱	۱-۵- برنامه‌ریزی درسی
۳۴	۱-۵-۱- مدل اداری
۳۴	۱-۵-۲- مدل ریشه‌ای
۳۴	۱-۵-۳- مدل اشاعه‌ای
۳۷	خلاصه
۳۸	سؤالات چندگزینه‌ای
۴۳	فصل دوم: ویژگی‌های محیط آموزشی (مدرسه و کلاس)
۴۳	هدف‌های یادگیری
۴۳	۱-۲- مقدمه
۴۵	۱-۲- عوامل کالبدی مدرسه

۴۸	۲-۳- شرایط فیزیکی کلاس درس
۵۲	۲-۴- مدرسه محوری، ارتباط والدین با مدرسه
۵۶	۲-۵- مدیریت کلاس درس (ارتباط بین معلم و دانش آموز)
۶۰	۲-۶- وظایف مدیریت کلاس
۷۰	خلاصه
۷۲	سؤالات چندگزینه‌ای

۷۷	فصل سوم: معلم
۷۷	هدف‌های یادگیری
۷۷	۳-۱- مقدمه
۷۹	۳-۲- نقش معلم در برنامه‌ریزی درسی
۸۲	۳-۳- صلاحیت‌های شخصی معلم
۸۵	۳-۴- ویژگی‌های حرفه‌ای معلم
۹۱	۳-۵- مشکلات معلمان دوره متوسطه
۹۱	۳-۶- استخفاف و آموزش ضمن خدمت معلمان
۹۳	۳-۶-۱- آموزش ضمن خدمت برحسب زمان
۹۳	۳-۶-۲- آموزش ضمن خدمت برحسب هدف
۹۴	۳-۶-۳- آموزش ضمن خدمت برحسب ماهیت
۹۵	خلاصه
۹۶	سؤالات چندگزینه‌ای

۱۰۱	فصل چهارم: تفاوت‌های فردی
۱۰۱	هدف‌های یادگیری
۱۰۱	۴-۱- مقدمه
۱۰۴	۴-۲- تفاوت‌های جسمانی دانش آموزان
۱۰۵	۴-۳- تفاوت‌های روان‌شناختی دانش آموزان
۱۰۶	۴-۳-۱- هوش
۱۱۱	۴-۳-۲- سبک یادگیری
۱۱۴	۴-۳-۳- باورهای خودکارآمدی
۱۱۷	۴-۳-۴- عزت نفس
۱۲۱	۴-۳-۵- تجربیات دانش آموزان
۱۲۳	۴-۴- تفاوت‌های خانوادگی دانش آموزان
۱۲۴	۴-۵- شیوه فرزند پروری و جو عاطفی خانواده
۱۳۰	خلاصه
۱۳۲	سؤالات چندگزینه‌ای

۱۳۷	فصل پنجم: مهارت‌های تحصیلی
۱۳۷	هدف‌های یادگیری
۱۳۷	۵-۱- مقدمه

۱۳۸	۲-۵- انگیزش پیشرفت تحصیلی و مهارت مطالعه
۱۵۱	۳-۵- مهارت درگیر شدن در تحصیل
۱۵۷	۴-۵- مهارت خودتنظیمی و مدیریت زمان
۱۶۰	۵-۵- مهارت امتحان دادن
۱۶۵	خلاصه
۱۶۶	سؤالات چندگزینه‌ای

فصل ششم آموزش و یادگیری

۱۷۱	هدف‌های یادگیری
۱۷۱	۱-۶- مقدمه
۱۷۳	۲-۶- تدریس چیست؟
۱۷۴	۳-۶- نقش معلم در تدریس
۱۷۸	۴-۶- کاربرد روان‌شناسی در تدریس
۱۸۲	۵-۶- طرح درس روزانه
۱۸۷	۶-۶- مهارت‌های تدریس
۱۹۰	۷-۶- روش‌های تدریس
۱۹۸	خلاصه
۱۹۹	سؤالات چندگزینه‌ای

فصل هفتم: مواد، وسایل آموزشی و فناوری اطلاعات

۲۰۳	هدف‌های یادگیری
۲۰۳	۱-۷- مقدمه
۲۰۵	۲-۷- تاریخچه فناوری اطلاعات
۲۰۹	۳-۷- بررسی فلسفی نسبت فناوری اطلاعات با تعلیم و تربیت
۲۱۱	۴-۷- فناوری اطلاعات و آموزش متوسطه
۲۱۴	۵-۷- معلم و فناوری اطلاعات
۲۱۷	۶-۷- روش‌های آموزش در عصر فناوری اطلاعات
۲۱۸	۱-۶-۷- آموزش مکاتباتی (نیمه‌حضور)
۲۱۸	۲-۶-۷- آموزش دیداری و شنیداری (غیرحضور)
۲۱۸	۳-۶-۷- آموزش مجازی (غیرحضور)
۲۲۰	۴-۶-۷- روش ترکیبی (کاربری همزمان هر سه روش)
۲۲۱	۷-۷- عوامل فردی استفاده از فناوری اطلاعات
۲۲۴	۸-۷- آینده فناوری اطلاعات (فرصت‌ها و تهدیدها) و نظام آموزشی
۲۲۹	۹-۷- بررسی موانع به‌کارگیری فناوری اطلاعات در آموزش متوسطه
۲۳۲	خلاصه
۲۳۳	سؤالات چندگزینه‌ای